

БЎЛАЖАК ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИГИНИ ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВЛАР АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ

Шохрух Абдужалол ўғли Қаюмов

Таянч докторант,

Гулистон давлат университети

<https://doi.org/10.37547/jcass/volume02issue02-a11>

Аннотация: Замонавий шароитларда жаҳон фани ва инновация фаолиятининг ютуқларидан кенг фойдаланиш жамият ва давлат ҳаётининг барча соҳаларини изчил ва барқарор ривожлантиришнинг, мамлакатнинг муносиб келажагини барпо этишнинг муҳим омили бўлиб бормоқда. Мазкур мақола бўлажак жисмоний тарбия ўқитувчиларининг касбий компетентлигини инновацион ёндашувлар асосида ривожлантириш масалаларига бағишланган.

Таянч сўзлар: ўқитувчи, таълим тарбия, янги педагогик технология, ахборот коммуникацион технологиялар, билим, кўникма, малака, дарс.

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ

Шохрух Абдужалол оғли Қаюмов

Докторант,

Гулистанский государственный университет

Аннотация: В современных условиях повсеместное использование достижений мировой науки и инноваций является важным фактором последовательного и устойчивого развития всех сфер жизни общества и государства, построения достойного будущего для страны. Статья посвящена развитию профессиональной составляющей будущих учителей физического воспитания на основе инновационных подходов.

Ключевые слова: педагог, образование и воспитание, передовые педагогические технологии, информационно-коммуникативные технологии, знания, навыки, умения, урок.

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS ON THE BASIS OF INNOVATIVE APPROACHES

Shohrukh Abdusalol oqli Kayumov

PhD Student,

Gulistan State University

Abstract: In modern conditions, the widespread use of the achievements of world science and innovation is an important factor in the consistent and sustainable development of all spheres of society and state life, building a decent future for the country. This article is devoted to the development of the professional component of future physical education teachers on the basis of innovative approaches.

Key words: pedagog, education and bringing up, teadiny pedagogical texnologiyes, information communication technologies, knowledge, skills, lesson.

Кириш

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг
“Ўзбекистон Республикаси инновацион
вазирлигини ташкил қилиш тўғрисида”
ги фармонида таълим тизимида
инновацияларни, шу жумладан
ўқитишнинг замонавий, интерактив ва
ижодий услубларини жорий этиш
орқали тарғиб қилишга кўмаклашиш,
рақамли технологиялардан кенг
фойдаланишни назарда тутувчи
инновацион ўқув дастурларини ишлаб
чиқишни таъминлашга
қаратилганлигини таъкидлаган.

Бугунги кунда таълим жараёнида
интерфаол усуллар, инновацион
технологиялар, педагогик ва ахборот
технологияларни ўқув жараёнида
қўллашга бўлган кизиқиш, эътибор
кундан-кунга кучайиб бормокда.

Замонавий таълим муассасида
таълим жараёни кўп қиррали ва
мураккаб фаолиятдир.
Жамиятимиз ўқитувчиларнинг
елкасига, ёш авлодни миллатимиз
миллий бойлигини сақлаш ва
кўпайтириш, миллий
қадриятларимиздан келиб чиққан
ҳолда жисмоний тарбиялаш, шахсни

ижтимой ва маънавий йўналтириш
каби долзарб масалаларни қўйган.
Жисмоний маданият ўқитувчи
ташкилотчи, гапга уста, тахлил қилувчи,
адабий, оғзаки ва ёзма тилига, психолог
бўлиши, педагогик жараён ва тарбияни
қатий мантиқига эга бўлиши керак. Шу
хусусиятга эга бўлган ўқитувчи
ўқувчилар билан мулоқотда бўла олади,
ўқитишнинг сифатини ошира олади.
Таълим сифатини оширишда ўқув
жараёнини ташкил қилиш ва ўқитувчи-
ўқувчи муносабатларининг
самарасининг ахамияти катта қўйилган
масалаларни ечишда ўқувчилар билан
интерфаол мулоқот ёрдам беради.

Ўзбекистон Республикасининг
“Таълим тўғрисида”ги қонунида
“Ўқитишнинг илғор шакллари ва янги
технологияларини, таълимнинг техник
ва ахборот воситаларини ўқув
жараёнига жорий этиш” асосий
масалалардан бири эканлиги
таъкидланган.

Ўзбекистон Республикасининг
Биринчи Президенти И.А.Каримов
айтганидек “Хозирги кескин рақобат
шароитида инновацион технологиялар
ва илм-фанни янада ривожлантириш
иктидорли ёшларнинг илмий

Педагогика / Педагогика / Pedagogics

фаолиятига кенг жалб этиш, ўз ижоди ва интеллектуал салоҳияти рўёбга чиқаришлари учун уларга зарур шарт-шароитлар яратиш муҳим аҳамиятга эга. Ушбу масалани бажаришда ўқувчи ёшларни эркин, мустақил фикрлашга ўргатиш таълимнинг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади. Ўқувчи эркин фикрлашни ўрганмаса, берилган таълим самараси паст бўлиши муқаррар.

Натижалар ва муҳокама

Тадқиқотчиларнинг фикрича интерфаол методлар - бу ахборот технологияси билан боғлиқ, ҳамда ўқитиш жараёнида қўлланиши зарур бўлган турли хил техникавий воситалардан фойдаланиш деб исботлашган. Бизнинг фикримизча, интерфаол методнинг энг асосий негизи - бу ўқитувчи ва ўқувчи-талабанинг белгиланган мақсаддан кафолатланган натижа ҳамкорликка эришиш учун танланган технологияларга боғлиқ деб ҳисоблаймиз, яъни ўқитиш жараёнида, мақсад бўйича кафолатланган натижага эришишда қўлланиладиган ҳар бир таълим технологияси ўқитувчи ва ўқувчи ўртасида ҳамкорлик фаолиятини ташкил эта олса, ҳар иккаласи ижобий натижага эриша олса, ўқув жараёнида ўқувчи-талабалар мустақил фикрлай олсалар, ижодий ишласа, излансалар, таҳлил эта олса, ўқитувчи эса уларнинг бундай фаолиятлари учун имконият ва шароит ярата олса, ана шу ўқитиш жараёнини асоси ҳисобланади. Ҳар бир дарс, мавзу, ўқув предметининг ўзига хос технологияси бор, яъни ўқув жараёнидаги педагогик технология - бу яқка тартибдаги жараён бўлиб, ўқувчи-талабанинг эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда бир мақсадга йўналтирилган, олдиндан лойиҳалаштирилган ва

кафолатланган натижа беришига қаратилган педагогик жараёндир.

Интерфаол стратегияларнинг иккита муҳим мақсади бор. Таълим олишда боланинг фаол ўрнини белгилаш, боланинг катталар ва тенгдошлари билан мулоқот ўрнатиши учун замин яратишдир. Интерфаол стратегиялар - бу турли машғулотларни уюштирганда ўқувчиларни кичик гуруҳларга бўлиш, ўқувчилар ўртасида ҳамкорликни талаб қиладиган машғулотлардан фойдаланиш, доира шаклида ўтириб фактлар, ходисалар билан бўлишиш, бирор масалада фикрлар билан алмашишларидан олдин вақт ва имконият бериш, бир-биридан ўрганиш, муаммоли вазиятларга биргаликда ечим излаш, ўқувчилар билан мавзуга доир лойиҳалар ишлаб чиқишдир.

Интерфаол методларнинг турлари ва йўналишлари кўп бўлиб, ўқувчи шахсига йўналтирилган таълим, дидактик ўйинлар, интерфаол машғулотлар, муаммоли вазиятлар яратиш, лойиҳалаш методи кабилар қўлланилади. Умумтаълим мактаблари педагогик кенгашлар ва бошқа тадбирларни ташкил қилиш ўтказишга замонавий ёндашувлардан бири сифатида белгиланган мақсад ва вазифаларга мос келадиган илғор педагогик технологиялар, интерфаол усуллардан фойдаланиш ҳам муҳим ўрин тутди.

Интерфаол методлар-таълим оловчиларни фаоллаштирувчи ва мустақил фикрлашга ундовчи, таълим жараёнининг марказида таълим оловчи булган методлардир. Бу методлардан жисмоний тарбия дарсларида куллашни тавсия этаман.

“КЛАСТЕР” (тармоклаш)
методлари турли мавзуларда кўпроқ

Педагогика / Педагогика / Pedagogics

ишлаштирилиб турлича талкин этилади. "Кластер" усулининг турли мавзуларга мослаштирилган холда қўлланилиш шакллари кластер-чамбарак, кластер-овал, кластер-юлдузча, кластер-узум шодаси ва шу кабилардан иборат.

"КЛАСТЕР" бу интерфаол усул хисобланиб, педагогик-дидактик стратегиянинг муайян шаклидан иборат. У тарбияланувчиларда фикрлаш қобилиятини кенгайтиришга ёрдам беради. Унда аник бир объект талланиб объектнинг турли кирралари очиб берилади ва, албатта, тарбияланувчиларни психик процессларнинг ривожланишига ёрдам

беради. Бунда ўқувчиларнинг кўриши, сезгиси, хаёл тезлиги, нутки ва, албатта, тафаккури ривожланади. Ўқувчини хаёл килишга, ўйлашга, тасаввур килишга, энг асосийси эса (ҳатоми, тўғрими) фикрлашга ҳаракат қиладилар. Бундай машғулотларда иштирокчи тарбиячиларни кичик гуруҳларга ажратилади ёки яқка тартибда топшириқлар берилади. Берилган топширик - мавзулари ёки муаммоларнинг ечимларини топиш учун уларни машғулот раҳбари билан ҳамкорликда педагогик ва психологик нуқтаи назарлардан таҳлил этиб, хулосалар умумлаштирилади.

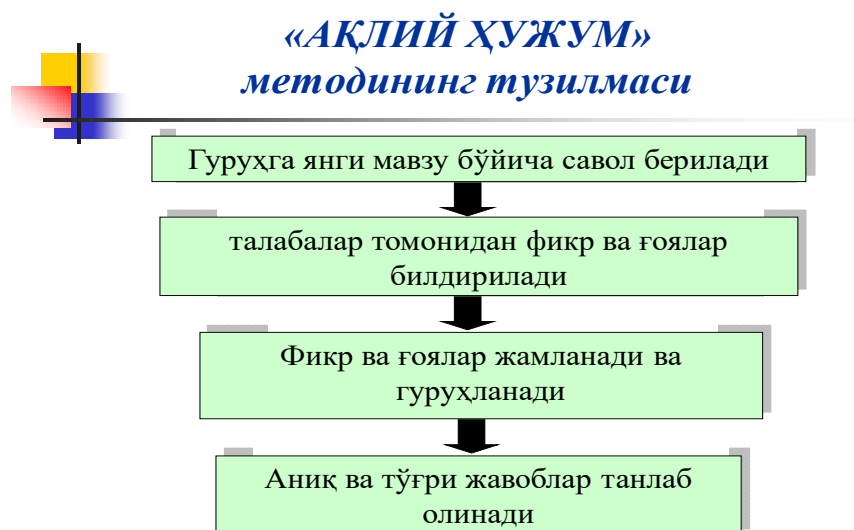
“АҚЛИЙ ҲУЖУМ” методи- бирор муаммо ёки савол бўйича талабалар томонидан билдирилган эркин фикр ва мулоҳазаларни тўплаб, улар орқали маълум бир ечимга келинадиган методдир.

«АҚЛИЙ ҲУЖУМ» методини қўллашдаги асосий қоидалар

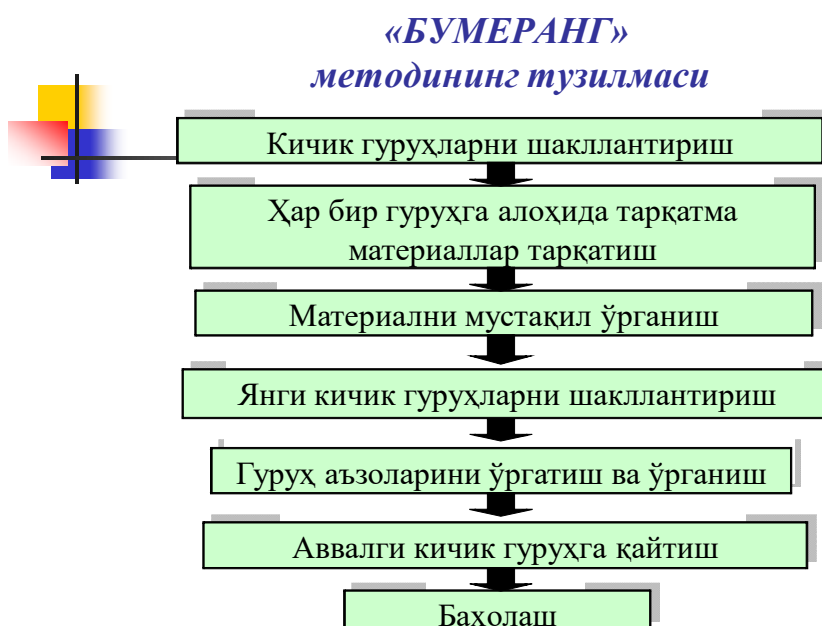
Барча таълим оловчилар қатнашишлари шарт.

Билдирилган ҳар қандай фикр-ғоялар, ҳатто улар нотўғри бўлса ҳам инobatга олинади.

Билдирилган фикр-ғоялар баҳоланмайди.

“БУМЕРАНГ” методи – берилган материални талабаларнинг кичик гуруҳларда мустақил ўрганишига ва бошқаларни ўргатишига йўналтирилган методдир.

Хулоса

Хулоса килиб айтганимизда умумтаълим мактабларининг жисмоний тарбия дарсларида назарий ва амалий машғулотларда интерфаол машғулотларни қўллашда ўқувчиларни ижодий фикрлашга, билим, кўникма ва

малакалари

самарадорлиги ошади.

шакилланиш

Фойдаланилган адабиётлар:

1. “Ўзбекистон Республикаси инновацион ривожланиш вазири вазири ташкил этиш тўғрисида” ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 20 йил 29 ноябрдаги фармони Жиззах ҳақиқати газетаси. 2020 й., 2-декабр.
2. Йўлдошев Ж.Ғ., Усмонов С.А. Педагогик технология асослари. – Тошкент: «Ўқитувчи», 2004.
3. Ишмуҳамедов Р., Абдуқодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар. Таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар. –Тошкент, 2008.
4. Кенжабоев А.Т. Ахборот коммуникацияси технологиялари (ўқув қўлланма). –Тошкент, 2017.
5. Atxamdjanovna, F. K. (2020, December). Effectiveness of physical culture education effects of adolescents on scientific thinking in growth location of effective information. In Конференции.